

Секція: **Природничі науки**

УДК 502.4 (477)

Безкоровайна А. – ст. гр. Т-115

*Відокремлений структурний підрозділ "Тернопільський фаховий коледж
ТНТУ ім. І. Пулюя"*

РОЗШИРЕННЯ МЕРЕЖІ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Науковий керівник: викладач природничих дисциплін Зуб Л.В.

Bezkorovajna A.

*Separate structural subdivision "Ternopil Professional College of Ternopil Ivan
Puluj National Technical University*

EXPANSION OF THE NATURE RESERVE NETWORK IN TERNOPIL REGION

Supervisor: teacher of natural sciences Zub L.V.

Ключові слова: заповідні території, заказник, Червона книга України.

Keywords: protected areas, nature reserve, Red Book of Ukraine.

Зростаюче антропогенне навантаження на довкілля призводить до втрати біорізноманіття та деградації природних екосистем. Одним із ефективних механізмів їхньої охорони є розширення заповідних територій, що сприяє збереженню рідкісних видів флори і фауни, підтримці екологічної рівноваги та адаптації до змін клімату. Створення нових природоохоронних зон забезпечує збереження природних ресурсів для майбутніх поколінь та сприяє розвитку екологічно збалансованих регіонів.

Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695, встановлено, що площа території природно-заповідного фонду у 2027 році повинна становити 15 % від площі області [1].

З метою пошуку цінних природних комплексів та об'єктів, перспективних для подальшого заповідання, налагоджена співпраця з науковими закладами, установами природно-заповідного фонду, навчальними закладами, громадськими організаціями, проводяться спільні обстеження природних комплексів та об'єктів, рекомендованих для заповідання.

Управлінням екології та природних ресурсів облдержадміністрації, за пропозиціями наукових, громадських організацій, учнівської та студентської молоді сформовано переліки територій та об'єктів природно-заповідного фонду, які планується створити на загальнодержавному і місцевому рівнях.

З метою збереження цінних природних комплексів та об'єктів за поданням Тернопільської обласної військової адміністрації в області у 2022 році оголошено 11 нових територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальною площею 277,8 га.

Серед новооголошених заповідних територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення найбільшу площу становлять заказники:

- ландшафтний заказник «Лошнівська стінка» (Теребовлянська міська територіальна громада Тернопільського району). Охоронний статус отримали майже 124 гектари дикого лісу та долини річки Гнізна. Це природний широколистяний лісовий масив, зовсім не рубаний, один з найцінніших лісів на Тернопільщині. Саме в цьому лісі виявлено тварини та рослини, які охороняються Червоною книгою України та міжнародними конвенціями: гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis*), любка дволиста (*Platanthera bifolia*), підсніжник білосніжний (*Galanthus nivalis*), тхір лісовий (*Mustela putorius*), борсук звичайний (*Meles meles*), куниця лісова (*Martes martes*), сова довгохвоста (*Strix uralensis*) [2];

- ландшафтний заказник «Верхньосеретський» (Зборівська міська територіальна громада Тернопільського району) площею 51,9400 га, у межах заболоченої заплави р. Серет Правий, з ценозами лучно-болотних угруповань;

- ботанічний заказник «Залужжя» (Вишнівецька селищна територіальна громада Кременецького району) площею 11,5 га. Під охороною тут знаходяться види рослинного світу на території Тернопільської області, рідкісні види флори, що зростають під наметом грабового лісу віком біля 40 років. Зокрема, тут зростають лілія лісова (*Lilium martagon*) та любка дволиста (*Platanthera bifolia*), які занесені до Червоної книги України; а також вовчі ягоди звичайні (*Daphne mezereum*) та арум Бессера (*Arum besseranum*), які занесені до Переліку рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення [3];

- карстово-спелеологічний заказник «Западина» (Борщівська міська територіальна громада Чортківського району) площею 7 га. Заказник створено рішенням Тернопільської обласної ради від 26 серпня 2022 року № 605 «Про внесення змін та доповнень до мережі територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення» [4]. Заказник створено з метою охорони та збереження більше десяти чітко виражених карстових провалів діаметром 30-100 метрів, різних за глибиною та крутизною схилів. У деяких западинах гіпсові породи та неогенові вапняки виходять на поверхню. На ділянці сформовані багатовидові лучні рослинні угруповання. Тут також зростають види флори, занесені до Переліку рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення на території Тернопільської області: гадючник звичайний (*Filipendula vulgaris*) та конюшина гірська (*Trifolium montanum*).

Розширення мережі природоохоронних територій значною мірою залежить від активної участі органів лісового та мисливського господарства, оскільки створення нових об'єктів природно-заповідного фонду здебільшого відбувається за рахунок лісових територій, а також від ефективності дій місцевих громад. Водночас останні не повною мірою реалізують державну політику щодо збереження біологічного та ландшафтного різноманіття та розвитку національної екологічної мережі.

Список використаних джерел

1. Екологія Тернопільської області. Перспективи розширення площі природно-заповідного фонду Тернопільської області. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://ecology.te.gov.ua/prirodno-zapovidnij-fond/perspektivi-rozshirennya-ploschi-prirodno-zapovidno/>
2. Український науковий центр екології. Ландшафтний заказник «Лошнівська стінка». [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://uncg.org.ua/landshaftnyj-zakaznyk-loshnivska-stinka/>
3. Інтернет-ресурс Тернопільської області. Залужанський ботанічний заказник. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://irp.te.ua/zaluzhans-ky-j-zbaraz-ky-j-rajon-ternopil-s-ka-oblast/>
4. Про затвердження положення про карстово-спелеологічний заказник місцевого значення "Западина" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://oda.te.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-polozhennia-pro-karstovo-speleolohichniy-zakaznyk-mistsevoho-znachennia-zapadyna>